

Asia: VN/572/2020

Tupakkalain muutos

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät / Definitioner

EHYT ry pitää tärkeänä, että kuumennettavat tupakkatuotteet otetaan huomioon tupakkalaissa.

Esityksessä tupakkalain ulkopuolelle jäävät lääkelainsäädännön alaiset, nikotiinia sisältävät tupakan vastikkeet, kuten tupakkakasvia sisältämättömät nikotiinipussit, joiden nikotiinimäärät voivat olla merkittävästi korkeampia kuin lääkkeellisten korvaushoitotuotteiden. Niiden markkinointia nähdään runsaasti sosiaalisen median alustoilla, jossa mainonta kohdistuu erityisesti nuoriin. Nikotiinipusseja myydään runsaasti Suomen naapurimaissa, josta niitä tilataan ja tuodaan Suomeen.

EHYT ry esittää, että määritelmiin lisätään nikotiinia sisältävät tupakan vastikkeet, jotka muistuttavat tupakkatuotetta ja sisältävät nikotiinia. Samalla niitä tulee säädellä tupakkalaissa samalla tavoin kuin muitakin tupakka- ja nikotiinituotteita.

11 § Kielletyt lisäaineet ja ominaisuudet / Förbjudna tillsatser och egenskaper

On tieteellinen fakta, että tunnusomaiset maut ja tuoksut nikotiinituotteissa houkuttelevat erityisesti nuoria nikotiinituotteiden käyttöön. Niillä myös luodaan kuvaa haitattomasta tuotteesta. Mikään tupakka- tai nikotiinituote ei ole terveydelle haitaton. Jotta voimme suojella nuoria tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön aloitukselta, on erittäin tärkeää, etteivät tunnusomaiset maut ja tuoksut ole sallittuja missään tupakka- tai nikotiinituotteissa.

EHYT ry kiittää, että nämä asiat on huomioitu esityksessä.

26 § Ennakoilmoitus sähkösavukkeista, täyttösäiliöistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Förhandsanmälan om elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare och nikotinfria vätskor för förångning

EHYT ry kannattaa tätä muutosta.

27 § Markkinatutkimukset ja myyntimäärät sähkösavukkeista, nikotiinesteistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Marknadsundersökningar och försäljningsvolymmer för elektroniska cigaretter, nikotinvätskor och nikotinfria vätskor för förångning

Ei huomauttamista.

32 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

EHYT ry pitää tärkeänä, että kaikissa tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksissa on kuvalliset varoitusmerkinnät ja että pakollisten merkintöjen lisäksi esitetään, millaiset merkinnät olisivat sallittuja vähittäismyyntipakkauksissa ja että merkintöjen esittämistapa olisi tarkkaan säädelty.

Tupakka- ja nikotiinituotteiden pakkauksia käytetään myynninedistämisen ja mainonnan välineenä sekä tupakkatuotteiden houkuttelevuuden lisäämiseksi. Tavaramerkkien käytön rajoittaminen pakkauksissa suojelee erityisesti lapsia ja nuoria tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön aloittamiselta. On tärkeää, että yhdenmukaisten tuotepakkausten sääntely kattaa kaikki tupakkalain alaiset nikotiinipitoiset tuotteet. Yhdenmukaistaminen vähentää myös tuotteiden houkuttelevuutta kuluttajien, erityisesti lasten ja nuorten silmissä. Myös varoitusmerkinnät tulee laajentaa koskemaan kaikkia tupakka- ja nikotiinituotteita.

Puhelimitse annettava lopettamisen tuki on kansainvälisesti todettu kustannustehokkaaksi, joten EHYT ry esittää, että tupakka- ja nikotiinituotepakkauksissa olisi hyvä olla tietoa myös puhelimitse saatavilla olevista tupakoinnin lopettamisen tuen palveluista. Muutos tukisi tupakkalain tavoitteen toteutumista tupakkatuotteiden käytön loppumisesta vuoteen 2030 mennessä ja vaikuttaisi kansanterveyteen suotuisasti.

35 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

Ei huomauttamista.

35 a § Savukkeen ulkoasu / Cigaretters utformning

Ei huomauttamista.

36 § Sähkösavukkeiden ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

EHYT ry pitää tärkeänä, että tuotepakkausten yhdenmukaistaminen koskee kaikkia nikotiinia sisältäviä vähittäismyyntipakkauksia, myös sähkösavukkeita ja täyttösäiliöitä.

36 a § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

Ei huomauttamista.

36 b § Täyttösäiliön ja nikotiininesteen ulkoasu / Utformningen av påfyllningsbehållare och nikotinvätskans utseende

Ei huomauttamista.

42 a § Talouden toimijan tunnuksen tekeminen toimimattomaksi / Avaktivering av identifieringskoden för ekonomiska aktörer

Ei huomauttamista.

52 a § Tupakkatuotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto / Förbud mot försäljning av produkter avsedda för smaksättning av tobaksprodukter

EHYT ry kiittää esitystä ja pitää erittäin tärkeänä, että tupakkatuotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myynti kielletään. Tunnuksomaisten makujen ja tuoksujen kieltämisen jälkeen markkinoille on tullut erilaisia keinoja tupakkatuotteiden maustamiseen. Vaikka tuotteiden käyttötarkoitus on toisinaan ollut tulkinnanvaraista, on selvää, että niillä on pyritty kiertämään tupakkalakia. Tutkimusten mukaan houkuttelevat makuaineet lisäävät lasten ja nuorten tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön aloitusta. Nuorten suojelemiseksi on tärkeää, että tunnuksomaisten makujen ja tuoksujen kieltäminen koskee kaikkia niitä tuotteita, joilla pyritään muuttamaan tupakka- tai nikotiinituotteen makua.

54 § Omavalvontasuunnitelma / Plan för egenkontroll

Ei huomauttamista.

58 § Etämyynnin kieltäminen / Förbud mot distansförsäljning

Ei huomauttamista.

60 § Tukku- ja vähittäismyyntin rajoitukset / Begränsningar i partihandel

Ei huomauttamista.

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita / Förbud mot införsel med hjälp av ett medel för distanskommunikation

Ei huomauttamista.

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat / Kvantitativa begränsningar för resandeförsel

Kansanterveyden näkökulmasta ei ole perusteltua tukea verotuksellisesti tupakka- ja nikotiinituotteiden maahantuontia.

Tämän vuoksi EHYT ry esittää tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän ehdotuksen mukaisesti, että EU:n ulkopuolelta verovapaasti maahantuotavien savukkeiden määrää rajoitetaan nykyisestä 200 savukkeesta 40 savukkeeseen, pikkusikareiden osalta nykyisestä 100 kappaleesta 20 kappaleeseen, sikareiden osalta nykyisestä 50 kappaleesta 10 kappaleeseen sekä piippu-, savuke- ja vesipiipputupakan osalta nykyisestä 250 grammasta 50 grammaan.

Nuuska on voimakasta riippuvuutta aiheuttava tupakkatuote, jonka käyttö on lisääntynyt huolestuttavasti erityisesti nuorten joukossa viime vuosien aikana. Tämän vuoksi käytön ehkäisyyn tarvitaan tehokkaampia toimia.

EHYT ry esittää tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän ehdotukseen perustuen, että nuuskan, purutupakan ja nenänuuskan maahantuonnin rajaa lasketaan nykyisestä 1 kilogrammasta 100 grammaan vuorokaudessa.

Matkustajatuonnin osalta sähkösavukkeissa käytettävien nesteiden nikotiinipitoisuutta säädellään siten, että yksityishenkilö saa tuoda maahan sähkösavukkeen avulla höyrystettäväksi tarkoitettua nestettä, jonka nikotiinipitoisuus on enintään 20 milligrammaa millilitrassa. Nuuskan matkustajatuontia rajoitetaan tällä hetkellä ainoastaan määrällisesti. Edellä mainittuun viitaten EHYT ry esittää, että edellytyksiä rajoittaa nuuskan ja nikotiinia sisältävien tupakan vastikkeiden matkustajatuontia myös nikotiinipitoisuuden osalta selvitetäisiin.

70 § Hintahyvityksen kieltö / Förbud mot prisgottgörelse

Tupakkalain piiriin kuuluvien tuotteiden myyntiä ei tule edistää niin, että tuotteiden hinta määräytyy sen mukaan kuinka paljon tuotetta ostaa, joka voidaan katsoa tupakkalain kieltämäksi myyninedistämiseksi. EHYT ry näkee, että voimassa olevan tupakkalain hintahyvityksen kiellon tulee koskea myös tukkukauppaa.

EHYT ry esittää, että Tupakkalain 70 § pidetään entisellään eikä tukkumyyntiä rajata hintahyvityskiellon ulkopuolelle.

71 § Esilläpitokielto / Förbud mot framläggande

EHYT ry pitää tärkeänä, että tupakka- ja nikotiinituotteiden esilläpitokielto laajennetaan koskemaan kaikkia lain piiriin kuuluvia tupakka- ja nikotiinituotteita.

74 § Yleiset tupakointikiellot / Allmänna rökförbud

Tupakkalain yksi tärkeimmistä tavoitteista on suojella lapsia ja nuoria tupakkalain alaisilta tuotteilta ja niiden käytöstä aiheutuvilta haitoilta. Savukkeiden lisäksi myös nuuskan käytöllä on lukuisia haittoja myös ympäristöterveydenhuollon näkökulmasta. Nuuskarasiat ja -pussit ovat yleinen roska

luonnossa. Tupakantumpit ja nuuskapussit ovat myrkyllisiä ja erittäin haitallisia päätyessään pikkulasten tai eläinten nieltäväksi. Muiden tupakka- ja nikotiinituotteiden ohella käyttökielto olisi perusteltua laajentaa koskemaan kaikkia, myös savuttomia, tupakka- ja nikotiinituotteita, sekä uimarantojen ja leikkikenttien lisäksi myös julkisten kulkuvälineiden pysäkeillä ja asemalaitureilla.

EHYT ry esittää, että kaikkien tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö kielletään leikkikenttien ja uimarantojen lisäksi myös nuorisotiloissa ja kaikissa muissa tiloissa, joissa järjestetään toimintaa lapsille ja nuorille, sekä julkisten liikennevälineiden pysäkeillä ja odotuspaikoilla. Kielto tulee laajentaa koskemaan savukkeiden lisäksi myös suussa käytettäviä nikotiinituotteita.

78 § Asuntoyhteisön tupakointikiellot / Rökförbud i bostadssammanslutningar

Tupakkalaki suojelee väestöä tupakansavun haittavaikutuksilta useissa julkisissa tiloissa ja työpaikoilla. Väestöllä on oikeus savuttomaan ja nikotiinittomaan ympäristöön myös kotiloissa. Tällä on iso kansanterveydellinen ja eettinen merkitys erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin, kuten lapsiin, nuoriin, sairaisiin ja vanhuksiin.

EHYT ry esittää, että asuntoyhteisö voi kieltää tupakoinnin parvekkeilla ja asukkaiden hallinnassa olevissa sisätiloissa enemmistöpäätöksellä.

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut / Avgifter för behandling av ansökningar och anmälningar

Ei huomauttamista.

91 § Tupakkalain valvontamaksut / Avgifter för övervakningen enligt tobakslagen

Ei huomauttamista.

92 a § Valvontamaksun oikaisu maksuvelvollisen hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till den avgiftsskyldiges fördel

Ei huomauttamista.

92 b § Valvontamaksun oikaisu maksunsaajan hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till avgiftsmottagarens fördel

Ei huomauttamista.

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen / Registrering och offentliggörande av uppgifter om produkttillsyn

Ei huomauttamista.

96 § Kunnan kiellot ja määräykset / Förbud och föreskrifter som meddelas av kommunen

Ei huomauttamista.

106 § Muutoksenhaku Valviran ja kunnan päätöksiin / Sökande av ändring i beslut av Valvira och kommunen

Ei huomauttamista.

107 § Muutoksenhaku markkinaoikeudellisiin asioihin / Sökande av ändring i marknadsrättsliga ärenden

Ei huomauttamista.

117 § Myyntipäällykset / Ytterförpackningar

Ei huomauttamista.

Voimaantulo / Ikraftträdande

Sisäilman määritelmää koskeva muutos (2§:n kohta 39) on esitetty tulevan voimaan vasta 1.1.2024.

EHYT ry esittää, että sisäilman määritelmää koskevan lain voimaan astumista aikaistetaan Savuton Suomi 2030 -tavoitteiden näkökulmasta.

Lisäksi tuotteiden ja niiden vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamista koskeva sääntely on esitetty tulevan voimaan vasta 1.1.2023.

EHYT ry esittää, että vähittäispakkausten yhdenmukaistamista koskevan lain voimaan astumista aikaistetaan esitetystä.

Muuta kommentoitavaa esityksestä / Andra kommentarer om propositionen

Kuumennettavat tupakka- ja nikotiinituotteet

EHYT ry esittää, että kuumennettavien tupakka- ja nikotiinituotteiden ulkoasusta säädettäisiin samoin kuin savukkeista, sähkösavukkeista, täyttösäiliöistä ja nikotiininsteistä. Kuumennettavat tuotteet ovat haitallisia terveydelle, eikä niiden ulkoasun sääntelyä pidä jättää lain ulkopuolelle, vaan niitä tulee säädellä samalla tavalla kuin muita tupakkalain alaisia tupakka- ja nikotiinituotteita.

Tupakka- ja nikotiinituotteiden ostoikäraja

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö aloitetaan tyypillisesti nuoruusiässä ja tupakkayhtiöt markkinoivat tuotteita nuorille. Tupakka- ja nikotiinituotteiden ostoikärajan nostaminen 18

ikävuodesta 20 ikävuoteen on päihdekasvatuksellisesta näkökulmasta tehokas käytön aloittamisen ehkäisyn ja kansanterveyteen vaikuttamisen keino. Ostoikärajan nostaminen voidaan nähdä myös viestinnällisenä keinona vaikuttaa väestön asenteisiin tupakka- ja nikotiinituotteista ja niiden vaarallisuudesta. Esimerkit vähimmäisostoikärajan nostamisesta muualta maailmasta, esimerkiksi Yhdysvalloissa, ovat rohkaisevia.

EHYT ry esittää, että tupakkalakia muutetaan tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän ehdotuksen mukaan siten, että tupakkatuotteita, nikotiininesteitä ja nikotiinia sisältäviä tupakan vastikkeita ei saa myydä tai muutoin luovuttaa eikä välittää alle 20-vuotiaalle. Myös tuotteiden maahantuonti- ja hallussapitokieltoa koskeva ikäraja nostetaan 20 vuoteen.

Tupakointikiellot

Tupakka- ja nikotiinituotteiden tuotekehitys on nopeaa ja laissa tulisi huomioida kattavasti kaikki mahdolliset poltettavat, kuumennettavat tai muulla tavalla käytettävät tuotteet (kuten tupakkaa sisältämättömät nikotiinipussit).

EHYT ry esittää tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän ehdotuksen mukaisesti, että tupakkalain tupakointikieltojen soveltamispykälää (TupL 73 §) muutetaan niin, että se kattaa kaikkien tupakkalain alaisten tuotteiden polttamisen, kuumentamisen ja muunlaisen käyttämisen, josta vapautuu sisäilman laatua heikentäviä aerosoleja.

Lisäksi EHYT ry esittää kehittämistyöryhmän ehdotuksen mukaisesti, että muutosten toimeenpanon tehostamiseksi tupakointikieltojen rikkomisen sanktio muutetaan hallinnolliseksi sanktiomaksuksi (vrt. pysäköintivirhemaksu).

Ns. uuden sukupolven tuotteet

Tupakkayhtiöt tuovat nopealla tahdilla ns. uuden sukupolven tupakka- ja nikotiinituotteita markkinoille. Koska lainsäädännön muuttaminen on hidasta, EHYT ry esittää, että uuden sukupolven nikotiinituotteet ja -laitteet huomioitaisiin jo tässä tupakkalain muutosesityksessä niiden säätelyn varmistamiseksi.

Mikkonen Juha
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry